

Uitgaansgeweld

Een landelijke definitie

Paul van Egmond
Oberon Nauta

RAPPORT

Uitgaansgeweld

Een landelijke definitie

Paul van Egmond
Oberon Nauta

Amsterdam, 20 januari 2014

Paul van Egmond
Onderzoeker
pvanegmond@dsp-groep.nl
M 06 1611 0884

Oberon Nauta
Senior onderzoeker
onauta@dsp-groep.nl
M 06 414 64480

Inhoud

Voorwoord en dankbetuiging	4
0 Management samenvatting	5
1 Achtergrond	6
2 Literatuur	8
2.1 Bestaande definities	8
2.2 Elementen definitie	9
3 Naar een werkdefinitie	10
3.1 Definitie geweld	10
3.2 Interviews en landelijke werkgroep	10
3.3 Conclusie: de werkdefinitie	14
4 Toetsen van de werkdefinitie	15
4.1 Opzet haalbaarheidstoets	15
4.2 Conclusies	19
4.3 Vervolg	20
Bijlage 1 Geraadpleegde bronnen	22
Bijlage 2 Geïnterviewde personen	24
Bijlage 3 Toetsing werkdefinitie	

Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Voorwoord en dankbetuiging

Dit project hadden we niet tot een goed einde kunnen brengen zonder de hulp van de politie. Het aantal betrokken medewerkers van de politie is te groot om allen apart te bedanken maar een aantal willen we toch vermelden. In de eerste plaats zijn we Dick Willems van de eenheid Amsterdam veel dank verschuldigd. Zijn rol binnen de haalbaarheidstoets was van doorslaggevende betekenis. Niet alleen verrichtte hij op basis van de beschikbare data de noodzakelijke contrastanalyses en formuleerde de selectieregels van de landelijke query, maar hij deed uiteindelijk ook de voorlopige validatie daarvan. De data op basis waarvan deze exercitie gedaan werd, kon echter niet zonder de inzet van John Muntendam en Aad Vermeulen van de BICC Centraal worden verkregen. Zij hebben veel werk verzet om centraal de lokale systemen te bevragen en een bruikbare dataset beschikbaar te stellen. Wij zijn hen beide daarvoor zeer erkentelijk. Ook de politiefunctionarissen die deelgenomen hebben aan de interviews en die de enquête ingevuld hebben willen wij bedanken voor het delen van hun inzichten en informatie.

0 Management samenvatting

In opdracht van het landelijk programma aanpak geweld heeft DSP-groep een onderzoek uitgevoerd dat heeft geleid tot een gedragen en operationeel toepasbare definitie van het fenomeen uitgaansgeweld. Deze definitie luidt als volgt:

Uitgaansgeweld is niet gelegitimeerd, expressief geweld - niet zijnde huiselijk geweld - in een uitgaansgebied of op de wegen naar dit gebied, bestaande uit een verbale, fysieke en/of seksuele handeling gericht tegen personen.

Binnen de definitie is een *uitgaansgebied* als volgt gedefinieerd:

Een gebied waar een of meerdere ontmoetingsplekken zijn die openbaar toegankelijk zijn, waar het doel is sociale interactie te faciliteren en waar alcohol verkocht wordt.

Aan het vaststellen van deze definitie is een proces voorafgegaan dat startte met een scan van de literatuur over uitgaansgeweld. Daarna zijn interviews gehouden met politieagenten die in horecadiensten werken en ook met mensen op beleids- en strategisch niveau bij de politie. Belangrijk in het proces was het betrekken van alle partners en daarom zijn de resultaten uit de eerste drie stappen besproken in een landelijk werkgroep waarbij de volgende partijen betrokken waren: het Openbaar Ministerie, alle eenheden van de politie, het ministerie van Veiligheid en Justitie, de gemeenten Amsterdam, Utrecht en de Ronde Venen en het CCV.

Onder begeleiding van DSP-groep heeft de landelijke werkgroep een werkdefinitie opgesteld en deze is vervolgens getest op operationele toepasbaarheid in BVH. De test wees uit dat het mogelijk is met behulp van een combinatie van gestructureerde gegevens en zoektermen ca. 70% van alle zaken op te sporen die voldoen aan de definitie van uitgaansgeweld.

De interdisciplinaire werkgroep is daarna een laatste keer bij elkaar gekomen en heeft op basis van de uitkomsten van de analyse de definitie vastgesteld.

De definitie zorgt voor eenduidigheid binnen de politie over het fenomeen uitgaansgeweld en de bijbehorende query maakt het mogelijk binnen elke eenheid gelijke informatie over aard en omvang te genereren en een gemeenschappelijke aanpak te bepalen.

1 Achtergrond

Het Landelijk programma Aanpak geweld is van start gegaan op 1 januari 2012 en heeft als doel een slagvaardige integrale aanpak voor geweld te ontwikkelen. Dat doet zij door:

- vanuit de politie een persoonsgerichte aanpak te ontwikkelen voor geweldplegers;
- een goede informatiepositie van de politie op gewelddadige personen in Nederland op te bouwen en te benutten;
- te werken aan een verbetering van de ketensamenwerking;
- kwalitatief goede kennis op het gebied van (de aanpak van) geweld te verzamelen en beschikbaar te stellen;
- bewustzijn te creëren bij politiemedewerkers binnen het slachtoffersysteem over (de aanpak van) geweld en hun eigen rol.

Op maatschappelijk niveau moet het programma bijdragen aan een afname van het aantal geweldsincidenten, een versteviging van het gezag en de positionering van de politie en een toename van het veiligheidsgevoel onder burgers. Daarmee ontstaat de vraag wat wel en wat niet onder uitgaansgeweld moet worden verstaan. Deze definitie is van belang voor:

- de focus van het landelijk programma
- het geven van een beeld van de aard, omvang en ontwikkeling van uitgaansgeweld
- (informatiepositie)
- eenheid van begrip
- de integrale aanpak van uitgaansgeweld

De definitie die wij in dit rapport beschrijven is een afspraak die door verschillende partijen is overeengekomen. Deze afspraak bepaalt de reikwijdte van het uiteindelijke fenomeen. Het voordeel van een afspraak die binnen een beroepsgroep gemaakt wordt, is dat er gemeenschappelijk iets gezegd kan worden over aard, omvang en gemeenschappelijke aanpak.

Definitie geweld

Uitgangspunt bij de definitie van uitgaansgeweld is dat deze hiërarchisch onder de volgende definitie van geweld valt:

'Geweld is een verbale, fysieke en/of seksuele handeling gericht tegen mens of dier en tegen de wil van het slachtoffer, waardoor lichamelijk en/of psychisch letsel kan ontstaan dan wel de integriteit van een persoon kan worden geschonden.'

Methode van onderzoek

Om te komen tot de definitie van uitgaansgeweld hebben we de volgende methoden van onderzoek ingezet:

- 1 Literatuur
- 2 Interviews uitvoerders
- 3 Interviews strategie en beleid
- 4 Eerste landelijke werkgroep uitgaansgeweld

5 Toets BVI¹

6 Tweede landelijke werkgroep uitgaansgeweld

In dit rapport zullen we de uitkomsten van elke stap beschrijven en zo komen we uiteindelijk tot een gedragen en operationeel toepasbare definitie van uitgaansgeweld.

Leeswijzer

In dit rapport beschrijven we hoe we tot de definitie zijn gekomen door de uitkomsten van de verschillende methoden van onderzoek stap voor stap te doorlopen.

Noot 1 BVI is een datawarehouse voor BVH.

2 Literatuur

In dit hoofdstuk wordt vastgesteld welke definities van uitgaansgeweld in de literatuur genoemd worden, welke elementen in de verschillende definities worden betrokken en in hoeverre de verschillende definities een gemene deler kennen.

2.1 Bestaande definities

Spapens e.a. (2001) onderschrijven de diversiteit aan definities. Zij concluderen dat de definities voor geweldscriminaliteit of uitgaansgeweld, of de combinatie van beiden, verre van eenduidig zijn. Soms worden ook bepaalde typen vermogensdelicten meegenomen zoals in de onderzoeken van Van den Heuvel e.a. en Beke en Kleiman. Terlouw e.a. beschrijven straatgeweld in brede zin. Het gaat in dat onderzoek derhalve niet alleen om uitgaansgeweld.

In het onderzoek dat DSP-groep in 2011 uitvoerde naar daders van geweldsdelicten² werd een soortgelijke conclusie getrokken: 'Uitgaansgeweld wordt in de bestudeerde onderzoeken op verschillende wijzen gedefinieerd. Soms wordt alle fysieke geweld dat op de openbare weg in uitgaansgebieden wordt gepleegd meegenomen³. Ander onderzoek bestempelt geweld als uitgaansgeweld indien het incident in relatie staat met de horeca of uitgaan (dus binnen en buiten de gelegenheid), en het geweld zich voordoet op tijdstippen waarop grote groepen mensen aanwezig zijn⁴. In de praktijk vindt dit geweld vaak plaats op donderdag- tot en met zondagavond/nacht. Weer ander onderzoek⁵ neemt juist alleen geweld binnen de horecagelegenheden mee. Onderzoeken gaan soms uitsluitend over fysiek geweld⁶, soms zowel over fysiek als verbaal geweld⁷ en soms worden zelfs vernielingen en vermogensdelicten tot uitgaansgeweld gerekend⁸.

Ter illustratie van de verscheidenheid aan definities, hierbij enkele voorbeelden:

- 'expressief geweld op uitgaanstijdstippen in de uitgaansgebieden' (de Groot e.a., 2013)
- '(dreigen met) fysiek geweld tegen één of meer personen en/of goederen, voornamelijk gepleegd in het weekend in een uitgaansgebied en/of op de route van en naar een uitgaansgebied.' (van Hest, 2009)

Noot 2 Loef, L., M. Heijke & B. van Dijk (2011). Typologie van plegers van geweldsdelicten. Amsterdam, DSP-groep.

Noot 3 Terlouw, G.J., Haan, W.J.M. de, & Beke, B.M.W.A. (1999). *Geweld: gemeld en geteld. Een analyse van aard en omvang van geweld op straat tussen onbekenden*. Arnhem: Advies- en onderzoeksgroep Beke. In opdracht van het WODC.

Noot 4 Spapens, A.C., Hoogeveen, C.E., & Pardoel, C.A.M. (2001). *Uitgegaan en ingesloten: oorzaken van uitgaansgeweld in de politieregio Brabant Zuidoost*. Tilburg: IVA.

Noot 5 Schuppers, K., P. Harland en P. Versteegh (2010) *Criminaliteitsbeeldanalyse Geweld, Regio Haaglanden 2009*. Den Haag: Stafbureau Korpsdirectie/Analyse en Research.

Noot 6 Bervoets, E., Koeman N., Dijk V., Torre, E.J. van der, Groot, R. de (2008) *'Wat kan hier?' Veiligheidsanalyse Rembrandtplein en Leidseplein: (uitgaans)geweld, maatregelen, effecten*. Den Haag: COT Instituut voor Veiligheid en Crisismanagement.

Noot 7 Zie noot 5.

Noot 8 Zie noot 4.

- 'geweld met of zonder wapen, met of zonder letsel dat direct in verband kan worden gebracht met het bezoeken van uitgaansgelegenheden en het verblijf in de binnenstad en op de routes naar de binnenstad toe tijdens het uitgaan' (Bervoets e.a., 2008)
- 'door de politie geregistreerde geweldsincidenten die plaatsvinden op donderdag-, vrijdag- en zaterdagavond/-nacht tussen 22:00 uur en 8:00 uur in het uitgaansgebied' (Derks e.a., 2012)
- 'fysiek geweld tegen een persoon of personen, gepleegd in een uitgaansgebied, waarbij de slachtoffers en/of daders direct voorafgaand aan het geweldsincident bezoeker van een uitgaansgelegenheid zijn geweest' (Linden e.a., 2004)

2.2 Elementen definitie

Het is niet mogelijk een wetenschappelijke definitie van uitgaansgeweld op te stellen door de gemeenschappelijke deler van alle bestaande definities te nemen. De uitkomst zal dan namelijk zo algemeen zijn dat je er in de praktijk weinig mee kunt. Wel kan worden vastgesteld welke elementen in de uiteenlopende definities worden genoemd en per element wat daarbij de bandbreedte is. Wat we daarom in het literatuuronderzoek hebben gedaan is het bepalen van de elementen die deel uit zouden kunnen maken van de definitie van uitgaansgeweld.

De volgende elementen komen naar voren wanneer we de verschillende definities van uitgaansgeweld uit de literatuur naast elkaar leggen:

- de uiting van geweld (bijv. fysiek of verbaal)
- het type geweld (instrumenteel of expressief)
- de aanleiding tot het geweldsdelict
- de locatie waar het delict wordt gepleegd.
- het tijdstip waarop het delict wordt gepleegd
- het doelwit van het geweld
- de achtergrond van de dader (bijv. etnische groepering)
- de relatie tussen dader en slachtoffer
- de context waarin het geweld wordt gepleegd (groepen/ individuen)
- de frequentie waarmee het geweld zich voordoet (incidenteel/ structureel)
- wel of niet gelegitimeerd geweld (politie, portier, individuele burger)

3 Naar een werkdefinitie

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we tot een werkdefinitie van uitgaansgeweld gekomen zijn.

3.1 Definitie geweld

Zoals gezegd is het uitgangspunt voor de definitie van uitgaansgeweld de reeds vastgestelde definitie van geweld:

Geweld is een verbale, fysieke en/of seksuele handeling gericht tegen mens of dier en tegen de wil van het slachtoffer, waardoor lichamelijk en/of psychisch letsel kan ontstaan dan wel de integriteit van een persoon kan worden geschonden.

Deze definitie is tot stand gekomen aan de hand van de volgende keuzes:

- *Wijze van handelen*
Het gaat om een actieve handeling van de dader.
- *Doelwit*
Het gaat om geweld tegen personen én tegen dieren, niet om geweld tegen voorwerpen.
- *Uiting van geweld*
Zowel fysiek, verbaal als seksueel geweld vallen onder de definitie.
*Type geweld*⁹
Het is niet relevant met welk motief de dader handelt; zowel instrumenteel als expressief geweld vallen onder de definitie.

3.2 Interviews en landelijke werkgroep

Om tot een eerste voorlopige werkdefinitie te komen is in acht telefonische interviews met uitvoerders (politieagenten die aangeven in de praktijk met 'uitgaansgeweld' te maken hebben) gesproken over wat zij onder uitgaansgeweld verstaan. In deze gesprekken zijn alle elementen, die we vonden in de literatuur en in de definitie van geweld, besproken. Vervolgens zijn dezelfde onderwerpen besproken met drie personen die in de politieorganisatie op beleidsmatig en strategisch niveau werken (hierna te noemen: de beleidsmakers). Ten slotte zijn de uitkomsten van de interviews besproken in de eerste landelijke werkgroep uitgaansgeweld. Deze werkgroep bestond uit vertegenwoordigers van het ministerie van Veiligheid & Justitie, de gemeenten Amsterdam, Utrecht en de Ronde Venen, het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV), het Openbaar Ministerie, elf politie-eenheden, politie-control en vtsPN (zie bijlage 2 voor een overzicht van de deelnemende personen).

Noot 9 Instrumenteel geweld wordt bewust gepleegd onder het motto 'het doel heiligt de middelen', terwijl expressief geweld voortkomt uit emoties als boosheid en vijandigheid (Van Erpecum, 2005).

Hieronder beschrijven we de uitkomsten van dit proces per element.

Uiting van uitgaansgeweld

De uitvoerders en beleidsmakers zijn het erover eens dat het bij uitgaansgeweld met name gaat om mishandeling. Daarnaast komen zaken als verbaal geweld (belediging, intimidatie, bedreiging) en vernielingen en vandalisme voor. Ook geweld tegen voorwerpen werd nadrukkelijk genoemd.

In de landelijke werkgroep uitgaansgeweld is consensus over het feit dat de definitie zowel fysiek, verbaal als seksueel geweld moet omvatten.

Discriminatie wordt opgevat als een vorm van verbaal geweld. Wel is het wenselijk dat de uiteindelijke landelijke cijfers van uitgaansgeweld kunnen worden uitgesplitst naar de drie uitingsvormen.

Type geweld (instrumenteel of expressief)

De uitvoerders geven aan dat uitgaansgeweld typisch expressief geweld betreft: geweld dat gepleegd wordt vanuit emoties als boosheid, vijandigheid, jaloezie en ook naar aanleiding van seksuele driften. Een beleidsmaker gaf aan dat geweld ook plaatsvindt nadat twee groepen (bijvoorbeeld voetbalhooligans) hiervoor een afspraak maakten. Deze persoon schaarde dit onder instrumenteel geweld.

In de werkgroep is consensus dat uitgaansgeweld expressief geweld betreft. Wel vestigt de werkgroep de aandacht op het feit dat geweld gelijktijdig zowel expressief als instrumenteel kan zijn. Zo kunnen deelnemers aan het uitgaansleven als doel hebben geweld te plegen zodat doel en middel samenvallen. Doorslaggevend is dat het geweld vanuit een emotie gepleegd is en niet een achterliggend doel, anders dan het plegen van geweld, dient. Volgens de werkgroep valt voetbalgeweld buiten de definitie.

Aanleiding tot uitgaansgeweld

Over het algemeen ligt er volgens alle respondenten alcohol- en drugsgebruik ten grondslag aan uitgaansgeweld. Volgens uitvoerders komt het ook voor dat er geweld gepleegd wordt in het uitgaanscentrum tijdens uitgaanstijden door groepen jongeren die buiten rondhangen, geen gebruik maken van de horeca en ook geen alcohol of drugs gebruiken.

Volgens de beleidsmakers bestaat de aanleiding voor uitgaansgeweld uit (een combinatie) van de volgende 'ingrediënten':

- alcohol/ drugs
- seksuele driften
- tegengestelde groepen (bijvoorbeeld allochtoon en autochtoon of groepen van verschillende scholen of voetbalclubs)
- harde muziek
- lage kwaliteit van de organisatie: matige voorzieningen (toiletten, bar, (fiets)parkeergelegenheid, garderobe), slechte bewaking van de norm door portiers of beveiligers, teveel mensen in te kleine ruimtes (ook slechte looproutes)

De directe aanleiding ('trigger') voor geweld betreft in de regel 'iets futiels' (aanstoten, te lang aankijken: de zogenoemde 'wat nou?'-zaken), het gaat meer om het moment dat gecreëerd wordt door aanwezigheid van een of meer ingrediënten uit bovenstaande opsomming, dan om een duidelijke aanleiding.

Het oordeel van de werkgroep is unaniem: de aanleiding moet geen onderdeel uitmaken van de definitie. Wel wordt opgemerkt dat vaak – maar niet uitsluitend – alcohol of drugs in het spel is. Als in de toekomst de politie verplicht wordt bij geweldsincidenten een alcohol- en/of drugstest af te nemen dan ligt het in de rede bij uitgaansgeweld vast te stellen of middelengebruik in het spel was.

Locatie

De respondenten zijn het erover eens dat geweld dat plaatsvindt in het horecaconcentratiegebied (in de horeca of in de openbare ruimte) en de omliggende aan- en afvoerwegen uitgaansgeweld is. Op de toegangswegen vindt geweld plaats door mensen die het horecaconcentratiegebied hebben bezocht en daarom scharen de uitvoerders dit onder uitgaansgeweld.

Een aantal respondenten gaf een brede definitie van uitgaansgebieden: gebieden waar mensen uitgaan. Zij geven hierbij aan dat ook evenemententerreinen onder uitgaansgebieden kunnen vallen. Het gaat dan om evenementen waar veel mensen op een beperkte ruimte bij elkaar komen, waar luide muziek is, waar alcohol en/of drugs gebruikt worden en waardoor er eenzelfde gedrag (korte lontjes) vertoond wordt als in horecaconcentratiegebieden.

Over de vraag of sportkantines, zuipketen en schuurfeesten, waar dezelfde elementen te vinden zijn, ook een plek zijn waar uitgaansgeweld plaatsvindt, zegt een meerderheid van de respondenten dat dit geen uitgaansgebied is omdat deze plekken een meer besloten karakter hebben, men elkaar kent en er zodoende sprake is van (meer) sociale controle.

In de landelijke werkgroep is men het erover eens dat uitgaansgeweld plaatsvindt in horecaconcentratiegebieden en bepaalde evenementen en op de toegangswegen. Het is niet mogelijk is specifieke locaties aan te wijzen, maar er zal een omschrijving van de omstandigheden gegeven moet worden. Of iets wel of niet een uitgaansplek is wordt namelijk bepaald door de volgende omstandigheden:

- Het gaat om openbaar toegankelijke gelegenheden waar mensen elkaar ontmoeten. Hiermee wordt bedoeld dat iedereen toegang heeft of iedereen de mogelijkheid heeft zich middels het kopen van een kaartje toegang te verschaffen. Daarmee vallen zuipketen en schuurfeesten af.
- Het gaat om gelegenheden die tot doel hebben sociale interactie te faciliteren. Dat betekent dat zowel kermissen, evenementen en horeca(concentratiegebieden) binnen de definitie dienen te vallen, maar dat bijvoorbeeld sportkantines (doel: sport) of sportstadions (doel: sport kijken) er buiten vallen.
- Een belangrijke omstandigheid is dat er alcohol verkocht wordt. Hierdoor vallen er diverse gelegenheden af, bijvoorbeeld privé-gelegenheden en gelegenheden voor minderjarigen (bijvoorbeeld schoolfeesten).

Tijd

Volgens de respondenten is er een piek in het geweld in horecaconcentratiegebieden op uitgaansavonden (meestal vrijdag en zaterdag, in sommige steden ook donderdag) rond sluitingstijd van de horeca. Volgens een aantal respondenten is tijd een belangrijk element in uitgaansgeweld: zij komen op weekendnachten ander publiek tegen dat ander gedrag vertoont dan tijdens andere nachten of dan overdag. De ingrediënten die onder het kopje aanleiding zijn genoemd zijn tijdens de uitgaansnachten meer aanwezig. Zo gaan mensen die 's overdag en begin van de avond in het uitgaansgebied verkeren niet tot het uiterste met drank: dat gebeurt 's nachts.

Andere respondenten zijn van mening dat de tijd niet uitmaakt en dat het puur om de aanwezigheid van de ingrediënten (met name gebruik van drank en drugs) gaat: 'die kunnen ook op een woensdagmiddag bijeen komen in een strandtent' of 'tijdens een afterparty op zaterdagochtend om 10 uur'.

De werkgroep oordeelt dat tijd geen element van de definitie moet zijn. Hoewel zeker sprake zal zijn van concentratie in de nachtelijke uren in het weekend zijn te veel situaties denkbaar die buiten die tijdsperiode vallen en toch onder noemer van uitgaansgeweld geschaard moeten worden.

Doelwit

In de interviews werden mensen en voorwerpen genoemd als doelwit van uitgaansgeweld.

De werkgroep vindt dat het doelwit een element van de definitie dient te zijn. Daarbij is het doelwit mensen en niet dieren.

Achtergrond van de dader

Volgens de respondenten wordt uitgaansgeweld over het algemeen gepleegd door jonge mannen. Per regio lijken er verschillen te bestaan in leeftijd: in de ene regio is de hoofdmoot tussen 18 en 24 jaar, in de andere tussen 20 en 35 jaar. Het gaat zowel om incidentele daders (gaan eenmalig door het lint) als om structurele daders (veelplegers). In sommige uitgaansgebieden zijn groepen daders actief van bijvoorbeeld kampers, groepen allochtonen of voetbalsupporters. Vrouwelijke daders komen relatief weinig voor: wel vormen vrouwen vaak een aanleiding voor een ruzie en zij kunnen ook een sussende factor zijn.

De werkgroep is van mening dat de achtergrond van daders moet geen onderdeel uitmaken van de definitie.

Relatie tussen dader en slachtoffer

Uit de interviews komt dat dader en slachtoffer elkaar meestal niet kennen, maar dat zij door een toevallige gebeurtenis bij elkaar komen. In veel gevallen is het onduidelijk wie de dader is en wie het slachtoffer.

Ook de relatie tussen de dader(s) en de slachtoffer(s) is volgens de werkgroep niet van belang voor de definitie. Wel dient huiselijk geweld expliciet uitgesloten te zijn van de definitie omdat deze categorie geweld al een eigen aanpak heeft en zodoende is het niet goed deze ook mee te nemen in andere, minder specifieke aanpakken.

Context waarin het geweld wordt gepleegd (groepen/ individuen)

Dit verschilt per regio: de ene uitvoerder komt met name geweld tegen tussen twee individuen – dit kan overigens wel overslaan naar meerdere personen-, de ander heeft met name met groepen te maken. Beleidsontwikkelaars gaven aan dat het grootste deel van het uitgaansgeweld plaatsvindt tussen individuen, daarna gaat het over groepen tegen een individu en de kleinste categorie is volgens hen geweld tussen twee groepen.

Volgens de werkgroep hoort de context niet thuis in de definitie.

De frequentie waarmee het geweld zich voordoet (incidenteel/ structureel)

Geweld is moeilijk te voorspellen aangezien veel verschillende zaken aanleiding kunnen geven tot geweld. Er zijn bekende groepen in uitgaansgebieden die veelvuldig geweld gebruiken. Ook zijn er bekende horecagelegenheden waar regelmatig geweld plaatsvindt.

De werkgroep sluit ook dit onderdeel uit van de definitie.

Wel of niet gelegitimeerd geweld (politie, portier, individuele burger)

Volgens de respondenten vindt uitgaansgeweld over het algemeen tussen burgers plaats. Geweld tegen portiers, beveiligers en tegen hulpverleners komt voor. De politie heeft te maken met geweld nadat zij ingegrepen heeft, 'spontaan' geweld tegen de politie komt zelden voor.

De werkgroep uitgaansgeweld oordeelt dat uitsluitend niet gelegitimeerd geweld onderdeel uit moet maken van de definitie. Geweld uitgeoefend door het bevoegd gezag valt dus buiten de definitie.

De werkgroep wijst er echter wel op dat het van belang is dat de definitie niet alleen delicten mag omvatten maar ook incidenten die niet tot aangiftes hebben geleid. Het gebeurt regelmatig dat een diender een observatie doet of dat een melding van uitgaansgeweld binnenkomt die niet leidt tot een aangifte.

3.3 Conclusie: de werkdefinitie

De werkdefinitie van uitgaansgeweld bestaat uit de volgende elementen:

- fysiek, verbaal en seksueel geweld
- expressief geweld, uitgezonderd huiselijk geweld
- in een uitgaansgebied
- gericht tegen mensen
- niet-gelegitimeerd geweld

Daarmee komen we tot de volgende werkdefinitie:

Uitgaansgeweld is niet gelegitimeerd, expressief geweld - niet zijnde huiselijk geweld - in een uitgaansgebied of op de wegen naar dit gebied, bestaande uit een verbale, fysieke en/of seksuele handeling gericht tegen personen.

Binnen de werkdefinitie is een uitgaansgebied als volgt gedefinieerd:

Een gebied waar een of meerdere ontmoetingsplekken zijn die openbaar toegankelijk zijn, waar het doel is sociale interactie te faciliteren en waar alcohol verkocht wordt.

4 Toetsen van de werkdefinitie

Een definitie bewijst pas echt zijn nut als die ook gemeten kan worden. Om vast te stellen of het mogelijk is uit de Basisvoorziening handhaving (BVH) de zaken te selecteren die voldoen aan deze werkdefinitie is een uitgebreid analysetraject doorlopen dat in dit hoofdstuk beschreven wordt.

4.1 Opzet haalbaarheidstoets

In de BVH van de politie is geen aparte code voor uitgaansgeweld te vinden en relevante zaken kunnen daarom alleen worden teruggevonden in het systeem door handmatig alle registraties in te zien. Omdat op die manier geen systematisch inzicht kan worden verkregen van de omvang en ontwikkeling van uitgaansgeweld is vastgesteld of het mogelijk is op een geautomatiseerde wijze zaken in de BVH te identificeren die voldoen aan de eerste werkdefinitie van uitgaansgeweld. Daartoe zijn de volgende stappen gezet:

4.1.1 Beknopte enquête onder uitvoerders

Eerst is vastgesteld onder welke Maatschappelijke Klassen (MK's) uitgaansgeweld zaken de BVH worden weggeschreven en is representatieve steekproef verzameld van zaken die vallen binnen de definitie van uitgaansgeweld. Daartoe is enquête afgenomen onder executieven die uit hoofde van hun functie (regelmatig) met uitgaansgeweld te maken hebben. De 14 respondenten waren afkomstig uit 11 districten (8 eenheden)¹⁰ Bij de selectie van districten werd rekening gehouden met voldoende variatie ten aanzien van stad/platteland, randstad/rest van Nederland, aanwezigheid horecateam/afwezigheid horecateam zodat de verzamelde gegevens als representatief voor heel Nederland konden worden aangemerkt.

Noot 10 De politiedistricten waren: Amsterdam-Amstelland, Brabant Zuidoost, Friesland, Gelderland-Midden, Groningen, Kennemerland, Limburg-Noord, Rotterdam-Rijnmond, Twente, Utrecht, Zaanstreek.

In de enquête werd eerst gevraagd aan te geven onder welke MK's zij uitgaansgeweld doorgaans registreren. Dat leverde het volgende beeld op:

Maatschappelijke klasse	
F550 EENVOUDIGE MISHANDELING	20%
F12 OPENLIJKE GEWELDPLEGING TEGEN PERSONEN	20%
E11 VECHTPARTIJ (ZONDER VERVOLG)	15%
F551 ZWARE MISHANDELING	14%
F530 BEDREIGING	13%
E16 RUZIE/TWIST (ZONDER VERVOLG)	10%
F17 WEDERSPANNIGHEID (VERZET)	3%
E15 STEEKPARTIJ (ZONDER VERVOLG)	1%
E12 BURENRUZIE (ZONDER VERVOLG)	1%
F540 DOODSLAG/MOORD	1%
Anders	1%
Totaal	100%

Vervolgens is verzocht om zo veel mogelijk zaken aan te dragen die voldoen aan de eerste werkdefinitie van uitgaansgeweld zoals geformuleerd door de *Landelijke werkgroep definitie uitgaansgeweld*. Daarbij is gevraagd zowel zaken aan te leveren die betrekking hadden op uitgaansgebieden, toegangswegen en evenementen. Dit leverde in totaal 367 BVH-nummers op van zaken die voldeden aan de landelijke werkdefinitie uitgaansgeweld.

4.1.2 Opvragen zaakgegevens en trekken steekproef controlezaken

Voor deze 367 zaken is vervolgens via de nationale politie een groot aantal zaakgegevens opgevraagd (zie bijlage 3B voor het overzicht van opgevraagde formulieren en velden). Ook is bij de nationale politie gevraagd een gestratificeerde aselechte steekproef van 2250 zaken te trekken van recente zaken en voor deze steekproef dezelfde gegevens te leveren. Aan de steekproef werden de volgende eisen gesteld:

- 1 Zaken moeten uit dezelfde elf districten komen waar de uitgaansgeweldzaken vandaan komen.
- 2 Per district worden voor de volgende acht MK's 25 willekeurige zaaknummers aangeleverd: F550 (eenvoudige mishandeling); F12 (openlijke geweldpleging tegen personen); E16 (ruzie/twist (zonder vervolg)); F530 (bedreiging); F551(zware mishandeling); E11 (vechtpartij (zonder vervolg)); F17 (wederspanning (verzet)) en F540 (doodslag/moord).¹¹

Nadat voor alle 367 uitgaansgeweldzaken en de 2.250 controlezaken in de steekproef de gevraagde en beschikbare informatie door de BVI verstrekt was, is een handmatige check uitgevoerd op de controlezaken. Deze controle hield in dat op basis van de vrije tekstvelden werd

Noot 11 De selectie van de acht MK's is gebaseerd op drie overwegingen. In de eerste kunnen alleen MK's worden gebruikt die vallen onder de landelijke definitie geweld(pleger). MK's als belediging (F51) of vernieling overige objecten (C40) vallen daarbuiten. In de tweede plaats kunnen alleen MK's worden geselecteerd die betrekking hebben op vormen van expressief geweld. Zaken als straatroof of gijzeling vallen zodoende af. In de derde plaats is het alleen zinvol MK's mee te nemen die regelmatig voorkomen. DSP-groep heeft daarom gekeken onder welke valide MK's 95% van de 367 aangeleverde uitgaansgeweldzaken was weggeschreven. Dat leverde de bovengenoemde acht MK's op. In bijlage 3C wordt het totaal incidenten behorend tot de 367 zaken uitgesplitst naar geregistreerde MK.

vastgesteld of de zaak uit de steekproef regulier geweld betrof of toch niet alsnog moest worden aangemerkt als uitgaansgeweld. 478 zaken bleken geen formulieren met tekstvelden te hebben. Wat de controle voor de resterende 1.772 zaken opleverde is aangegeven in tabel 1 en 2.

Tabel 1: resultaat handmatige screening 1.772 zaken (in absolute aantallen)

Maatschappelijke klasse	niet duidelijk ¹²	geen uitgaansgeweld	uitgaansgeweld	totaal
Bedreiging	10	206	8	224
Doodslag/moord	30	175	8	213
Eenvoudige mishandeling	14	184	32	230
Openlijke geweldpleging tegen personen	30	122	69	221
Ruzie/twist (zonder vervolg)	8	203	12	223
Vechtpartij (zonder vervolg)	42	126	57	225
Wederspanningheid (verzet)	34	136	39	209
Zware mishandeling	17	178	32	227
Totaal	186	1.335	258	1.772

Tabel 2: resultaat handmatige screening 1.772 zaken (in percentage)

Maatschappelijke klasse	niet duidelijk	geen uitgaansgeweld	uitgaansgeweld	totaal
Bedreiging	4%	92%	4%	100%
Doodslag/moord	14%	82%	4%	100%
Eenvoudige mishandeling	6%	80%	14%	100%
Openlijke geweldpleging tegen personen	14%	55%	31%	100%
Ruzie/twist (zonder vervolg)	4%	91%	5%	100%
Vechtpartij (zonder vervolg)	19%	56%	25%	100%
Wederspanningheid (verzet)	16%	65%	19%	100%
Zware mishandeling	7%	78%	14%	100%
Totaal	10%	75%	15%	100%

Wat opvalt, is dat in bepaalde categorieën geweld het aandeel uitgaansgeweld bijzonder hoog is. Zo is in ieder geval 25% van de geregistreerde vechtpartijen uitgaansgeweld, terwijl maar liefst 31% van de openlijke geweldplegingen tegen personen uitgaansgeweld betreft. Typen geweld als bedreiging en moord zijn daarentegen minder vaak uitgaansgeweld.

4.1.3 Contrastanalyse

Nadat de uitgaansgeweldzaken en de controlezaken geïdentificeerd waren is gekeken in hoeverre het mogelijk was indicatoren te vinden op grond waarvan beide type zaken van elkaar konden worden onderscheiden. Voor het berekenen van dit zogenaamde contrast werden twee stappen doorlopen:

Noot 12 Bij 14% van de zaken met één of meer formulieren was de informatie zo summier dat niet kon worden vastgesteld wat de aard van het incident betrof. Deze zijn uiteindelijk buiten de analyse gehouden.

Stap 1: TF – IDF analyse

Eerst is een TF-IDF analyse uitgevoerd zodat relevante zoektermen geïdentificeerd konden worden.¹³ Nadat eerst automatisch 4.385 onderscheidende woorden werden gevonden is vervolgens handmatig vastgesteld welke woorden in het kader van uitgaansgeweld betekenisvol zijn en in voldoende contrasteren tussen uitgaansgeweldzaken en de overige zaken. Dat leverde een lijst aan clusters van zoektermen op van enerzijds woorden die een pro-indicatie voor uitgaansgeweld vormden als woorden die een contra-indicatie voor uitgaansgeweld waren. Dat wil zeggen: als in een zaak het woord 'discotheek' voorkwam dan was de kans groot dat die zaak uitgaansgeweld betrof (pro indicatie), terwijl als in een zaak het woord 'ex-man' voorkwam juist vaak sprake was van een ander type geweldzaak (contra-indicatie). In bijlage 3D staat een overzicht van de woorden.

Stap 2: CHAID analyse

Hierna is een aantal CHAID analyses¹⁴ uitgevoerd om vast te stellen of en zo ja welke combinatie van variabelen het beste gebruikt kunnen worden om te voorspellen of een bepaalde zaak uitgaansgeweld betrof of regulier geweld. Daartoe is eerst gekeken hoe goed voorspeld kon worden op uitsluitend de gestructureerde gegevens (tijd, locatie, dag van de week) en vervolgens of de voorspelling verbeterde wanneer de zoektermen die gevonden waren met de TF-IDF analyse werden toegevoegd aan de CHAID analyse. Ook werd vastgesteld of het onderscheid tussen wel – en niet uitgaansgeweldzaken verbeterde wanneer ook werd aangegeven of de locatie waar het incident plaatsvond een bedrijf gevestigd was met horecabestemming. In bijlage 3E worden details van de CHAID analyse weergegeven.

Noot 13 De methode Term Frequency - Inverse Document Frequency (TF - IDF) bepaalt hoe belangrijk een woord is binnen een tekstveld van een document, rekening houdend met hoe onderscheidend het woord is in de totale groep van documenten. Woorden die in bijna alle teksten voorkomen, hebben weinig onderscheidend vermogen. Denk bijvoorbeeld aan woorden als 'de' en 'het'. Dergelijke woorden zijn onbelangrijk, ongeacht hoe vaak ze in een tekst staan. Woorden als 'alcohol' of 'uitgaanscentrum' hebben veel meer onderscheidend vermogen.

Noot 14 The CHAID Analyse (Chi Square Automatic Interaction Detection) is een analysemethode dat vaststelt op welke wijze variabelen het best gecombineerd kunnen worden om een bepaald resultaat te bereiken. In dit geval dus het uitgaansgeweld versus niet uitgaansgeweld.

4.2 Conclusies

De conclusie van de analyse luidt dat met behulp van een combinatie van gestructureerde gegevens en zoektermen het mogelijk is op basis van een query ca 70% van alle zaken in het databestand op te sporen die voldoen aan de definitie van uitgaansgeweld zoals vastgesteld door de landelijke werkgroep uitgaansgeweld. In bijlage 3E worden de selectieregels van deze query gegeven. Van de zaken die op basis van de query in het databestand gevonden worden, is overigens 80% uitgaansgeweld en 20% andere vormen van geweld zo blijkt uit een beperkte validatie op basis van Amsterdamse registraties. Met andere woorden: het niveau van inclusie is 70% en het niveau van vervuiling is 20% (zie onderstaand figuur voor een grafische weergave van de selectie die wordt verkregen met de query).

Bij de huidige query moet een aantal belangrijke kanttekeningen worden geplaatst.

- 1 In de eerste plaats geeft de dataset die op basis van de query geselecteerd wordt geen getrouw beeld van het werkelijke aantal uitgaansgeweldzaken. Dat betekent dat het niet zinvol is om op absolute aantallen te koersen. Omdat de wijze van registreren in de eenheden echter wel sterk vergelijkbaar is en de query in alle eenheden op dezelfde manier zaken selecteert is de verhouding van het gevonden aantal uitgaansgeweldzaken tot het werkelijk aantal geweldzaken wel overal vergelijkbaar (er is – met andere woorden – sprake van een systematische afwijking. Dat brengt met zich mee dat ontwikkelingen in de tijd wel betrouwbaar kunnen worden vastgesteld en het ook mogelijk is eenheden en districten met elkaar te benchmarken.
- 2 Tot slot moet nog worden opgemerkt dat de best presterende query niet in alle politie-eenheden op de BVH kan worden gerund. Die query maakt namelijk ook gebruik van zoektermen in de vrije tekstvelden binnen de registraties. Het doorzoeken van die vrije tekstvelden is echter alleen mogelijk als de teksten geïndexeerd zijn. In de meeste eenheden is echter nog niet sprake van indexering. In die eenheden waar nog niet sprake is van indexering kunnen uitgaansgeweldzaken alleen op basis van de gestructureerde velden worden geïdentificeerd. De best presterende query die alleen selecteert op basis van gestructureerde velden is in bijlage 3F opgenomen. Deze query is op Amsterdamse BVH-registraties gevalideerd. Het inclusieniveau is praktisch even hoog als die van de query die wel gebruik maakt van de clusters van zoekwoorden maar het niveau van zuiverheid is helaas een stuk lager. Slechts 59% van de geselecteerde zaken blijkt in de praktijk uitgaansgeweld te betreffen.

4.3 Vervolg

De conclusies van de haalbaarheidstoets zijn besproken met de landelijke werkgroep definitie uitgaansgeweld. De werkgroep heeft op basis van de bevindingen besloten de werkdefinitie vast te stellen en voor het meten van uitgaansgeweld te volstaan met de query's zoals die zijn opgenomen in de bijlage 3F. DSP-groep geeft hierbij vier adviezen mee.

- 1 Dit project heeft twee query's opgeleverd. De reden dat er niet één query is, is dat slechts in een beperkt aantal eenheden de tekstformulieren kunnen worden doorzocht en dat in de overige eenheden uitsluitend gebruik gemaakt kan worden van de gesystematiseerde velden. Nadeel van alleen het gebruik van gesystematiseerde velden is dat het niveau van vervuiling binnen de geselecteerde zaken hoog is. Voor de betrouwbaarheid van de cijfers over uitgaansgeweld is het daarom zaak het indexeringsproces in de resterende eenheden te stimuleren.
- 2 De query's zijn niet volmaakt. Dat wil zeggen dat op grond van de huidige selectieregels niet alle relevante zaken worden geïdentificeerd en dat tegelijkertijd zaken worden geselecteerd die geen uitgaansgeweld betreffen. Wij bevelen aan over een nader te bepalen periode de query's te evalueren. Niet alleen om dan vast te stellen of het zinvol is de selectieregels te verfijnen maar ook om vast te stellen of ten aanzien van uitgaansgeweld zich in de praktijk van de werkvloer nog bepaalde wijzigingen hebben voorgedaan die niet of onvoldoende in het huidige model worden meegenomen.
- 3 Het belangrijkste voordeel van een eenduidige landelijke definitie is dat tussen eenheden en districten geen spraakverwarring bestaat en iedereen hetzelfde meet. Dat voordeel vervalt echter wanneer de query's tussentijds en/of door afzonderlijke districten worden bijgesteld. Ook als die bijstellingen tot een verfijning van de selectie leiden. In dat geval kunnen ontwikkelingen in de tijd niet meer betrouwbaar worden vastgesteld en kan evenmin nog worden gebenchmarkt. Wij adviseren daarom strikte afspraken te maken over het gebruik van de query en in beginsel de komende periode geen bijstellingen te doen.
- 4 Aansluitend bij het vorige punt achten wij het raadzaam dat het beheer van de query te beleggen bij een van de centrale voorzieningen van de politie. Bijvoorbeeld de landelijke BVI. Bij voorkeur wordt de query opgenomen in COGNOS zodat in iedere eenheid slechts op één manier cijfers over uitgaansgeweld uit het systeem gehaald kan worden. Hiermee wordt geborgd dat appels met appels worden vergeleken in plaats van met peren.

Bijlagen

Bijlage 1 Geraadpleegde bronnen

Bakker, I., L. Drost en W. Roeteveld (2010). Wat hebben geweldplegers gemeen? Een typologie van plegers van geweld tegen de publieke taak van publiek geweld. Verwey-Jonker Instituut.

Beke B.M.W.A. en M. Kleiman (1990), *Recreatie, recreatiegedrag en recreatiecriminaliteit in Nederland*, Uitgeverij SWP Utrecht.

Bervoets, E., Ammerlaan, K., Visser, D., Salvado Dominquez, A., Storm, J. en De Meij, S. (2009). Stad en Ommeland. Veiligheidsanalyse Groningse binnenstad: uitgaansgeweld, maatregelen, effecten. Den Haag: COT.

Bervoets, E., Koeman N., Dijk V., Torre, E.J. van der, Groot, R. de (2008) *'Wat kan hier?'* *Veiligheidsanalyse Rembrandtplein en Leidseplein: (uitgaans)geweld, maatregelen, effecten*. Den Haag: COT Instituut voor Veiligheid en Crisismanagement.

Bieleman, B., Maarsingh, H., Meijer, G. & Den, C. ten, (1998) Aangeschoten wild: onderzoek naar jongeren, alcohol, drugs en agressie tijdens het uitgaan. Groningen: IntraVal.

Derks S., Koeleman, M., Rombouts N., Schouten D., Sneek J. & Unk E. (2012). Uitgaansgeweld in Leiden. Masterscriptie onder begeleiding van dr. Visser. Leiden: Universiteit Leiden.

Duijvestijn H.H., (2004) *Uitgaansgeweld, oorzaken en preventie*. Den Haag: SMO.

Erpecum, I. van (2005). Van afzijdigheid naar betrokkenheid, preventieve strategieën tegen geweld. Den Haag: CCV.

Graham, K., & Wells, S. (2001). Aggression among young adults in the social context of the bar. *Addiction Research & Theory*, 9, 193-219.

De Groot, I. & Van der Land, M., 2012. Ingenomen en uitgehaald. Alcohol en geweld in Amsterdamse uitgaanssettings. Leerstoel Veiligheid en Burgerschap, Vrije Universiteit Amsterdam

Hest, M. van (2009). *Uitgaansgeweld: lokaal beeld en aanpak*. Het CCV, Utrecht.

Heuvel van den G., M. Hendriks, A. van Dijk en M. Lopez (1993), *Uitgaanscriminaliteit in Maastricht en Heerlen, integrale eindrapportage*, Rijksuniversiteit Limburg, Maastricht.

Knaap, L.M. van der, L.T.J. Nijssen & S. Bogaerts (2006). *Geweld verslagen? Een studie naar de preventie van geweld in het publieke en semipublieke domein*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Leiden, I. van, N. Arts en H. Ferwerda (2009). Rellen om te reellen; een studie naar grootschalige openbare ordeverstoringen en notoire ordeverstoorders. Apeldoorn/ Arnhem: P&W en Bureau Beke.

Lemmers, L., Riper, H. & Cuijpers, P. (2005). Alcohol en uitgaansgeweld. MGv. Maandblad geestelijke volksgezondheid, 60, 395-410.

Linden, J., van der, Knibbe, R.A. & Joosten, J. (2004a). Daders en slachtoffers aan het woord. Een exploratief onderzoek naar uitgaansgeweld Maastricht: Universiteit Maastricht, 2004.

Loef, L., M. Heijke & B. van Dijk (2011). Typologie van plegers van geweldsdelicten. Amsterdam, DSP-groep.

Muller, E., & Rosenthal, U. Zannoni, M., Ferwerda, H., & Schaap, S. D. (2009). Strandrellen in Hoek van Holland. Dancefestival Veronica Sunset Grooves, 22 augustus 2009. Den Haag/Arnhem, COT/Bureau Beke.

Muller e.a. (2010). Ordeverstoringen en groepsgeweld bij evenementen. Scherpste en alertheid. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Nabben A.L.W.M. (2010). High Amsterdam: ritme, roes en regels in het uitgaansleven. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

Schnitzer, S., Bellis, M. A., Anderson, Z., Hughes, K., Calafat, A., Juan, M., & Kokkevi, A. (2010). Nightlife violence: gender-specific view on risk factors for violence in nightlife settings: a cross-sectional study in nine European countries. Journal of interpersonal violence, 25, 1094-1112.

Schuppers, K., P. Harland en P. Versteegh (2010) *Criminaliteitsbeeldanalyse Geweld, Regio Haaglanden 2009*. Den Haag: Stafbureau Korpsdirectie/Analyse en Research.

Spapens, A.C., Hoogeveen, C.E., & Pardoel, C.A.M. (2001). *Uitgegaan en ingesloten: oorzaken van uitgaansgeweld in de politieregio Brabant Zuidoost*. Tilburg: IVA.

Terlouw, G.J., W.J.M. de Haan & B.M.W.A. Beke (1999). Geweld: gemeld en geteld. Een analyse van aard en omvang van geweld op straat tussen onbekenden. Den Haag: WODC.

Bijlage 2 Geïnterviewde personen

Uitvoerders

Jeroen Beart	Den Bosch
André Becker	Utrecht
Robert de Bok	Breda
Diana Burggraaf	Amsterdam
Peter Noeken	Groningen
Rob Quispel	Rotterdam
Jurgen Rekers	Enschede
Lodewijk Stolk	Den Haag
May Weckx	Venlo

Beleidsontwikkelaars

Frans Heeres	Politiechef Oost-Brabant, aandachtsgebied geweld
Marleen Paulissen	Projectleider geweld eenheid Noord Nederland
Krishna Taneja	Hoofd beleidsontwikkeling, Nationale Politie

Landelijke werkgroep uitgaansgeweld

Koen Bruin	Politie Amsterdam
Wouter van der Leest	Politie Landelijke Eenheid
Lodewijk Stolk	Politie Den Haag
Emile Vermeulen	Politie Midden Nederland
Chantal Foppen	Politie Midden Nederland
Susan Wubbels	Politie Midden Nederland
Lukas Westerhof	Politie Noord Nederland
Marcel Bragonje	Politie Oost Nederland
Bap Boumans	Politie Zeeland West-Brabant
Lex Bennink	Politie Zeeland West-Brabant
Joeri van Hout	Politie Oost Brabant
Rob Quispel	Politie Rotterdam
May Weckx	Politie Limburg
Beatriz Sánchez	Korpscontrol politie
Alberto Calor	Politie IM-organisatie/ vtsPN
Jelle Doornbos	Politie LpAg
Pauline Klomp	Politie LpAg
Remco van der Hoorn	Politie LpAg
Marjolijn van Hest	Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV)
Joeri Vig	Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV)
Christa Pronk	Ministerie van Veiligheid en Justitie
Koen Berkenbosch	Ministerie van Veiligheid en Justitie
Ivoline van Erpicum	Ministerie van Veiligheid en Justitie
Frans Pommer	Openbaar Ministerie
Undine Stevens	Gemeente Amsterdam
Dick Roodenburg	Gemeente De Ronde Venen
Carolien Moerdijk	Gemeente Utrecht